

GEODETSKO-GEOINFORMATIČKI RJEČNIK

Pripremili: Prof. emeritus Nedjeljko Frančula i prof. dr. sc. Miljenko Lapaine

Državna geodetska uprava Republike Hrvatske izdala je "Geodetsko-geoinformatički rječnik" u veljači 2008. godine te ga potpisuju:

Za izdavača:	Prof. dr. sc. Željko Bačić, ravnatelj
Urednik:	Ivan Landek, dipl. ing.
Lektorica:	Branka Makovec
Korektor:	Prof. dr. sc. Miljenko Lapaine
Grafičko-likovni urednik:	Ana Kuveždić
Oblikovanje korica:	Jasminka Kušan
Izrada kazala:	Mr. sc. Dražen Tutić
Tisak:	SAND d.o.o.
Naklada:	1000 primjeraka

Projekt izdavanja tiskanja ovog kapitalnog djela za hrvatsku geodeziju sufinancirala je Europska unija u sklopu "Projekta srednjanja zemljišnih knjiga i katastra". To što je ovo djelo sufinancirala Europska unija govori o njegovom značaju.

Promocija Rječnika održana je u Vijećnici Geodetskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 5. svibnja 2008. godine.

Najveći trud u izradi ovog značajnog djela za čitavu geodeziju, a i geoinformacije u Hrvatskoj, uložili su prof. emeritus Nedjeljko Frančula i prof. dr. sc. Miljenko Lapaine koji su napisali najveći broj termina, ali i koordinirali rad svojih 18 glavnih suradnika i 9 suradnika. Među glavnim suradnicima treba posebice izdvojiti rad prof. dr. sc. Dušana Benčića koji je obradio velik broj pojmova.

Uvodnu riječ napisao je ravnatelj Državne geodetske uprave prof. dr. sc. Željko Bačić, a rječnik se sastoji od dijelova:

Od geometrije preko geodezije do geoinformatike	I-VII
Predgovor	IX-X
Kako se služiti rječnikom	XI
Geodetsko-geoinformatički rječnik	1 – 458
Englesko-hrvatsko kazalo	459-503
Francusko-hrvatsko kazalo	505-533
Njemačko-hrvatsko kazalo	535-572
Literatura	573-581

Već se duže vrijeme u našoj geodetsko-geoinformatičkoj djelatnosti osjećao nedostatak rječnika, i to u znanstvenom, nastavnom i stručnom radu u kojem bi bilo zabilježeno nazivlje kakvo se danas upotrebljava.

Višejezični kartografski rječnik na hrvatskom jeziku objavljen je 1977. godine, a priredili su ga nastavnici Zavoda za kartografiju Geodetskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (Borčić, B.; Krajziger, I.; Lovrić, P.; Frančula, N.). Tako je taj rječnik autorima poslužio kao osnovni izvor za područje kartografije, ali ga je bilo neophodno znatno nadopuniti suvremenim ter-

Slika 1. Korice Geodetsko-geoinformatičkog rječnika.

minima iz geodezije, fotogrametrije, geoinformacija, satelitske geodezije, daljinskih istraživanja i kompjutorske obrade podataka.

Osim toga, 1980. godine objavljen je *Višejezični geodetski rječnik* u izdanju Saveza geodetskih inženjera i geometara Jugoslavije. Međutim, taj nas rječnik, uz niz njegovih nedostataka, nije mogao zadovoljiti ni u terminološkom ni u jezičnom pogledu. Upravo zato moralo se pristupiti izradi novog rječnika, tim više što je u području geoznanosti, kompjutorskoj tehnologiji, satelitskim tehnikama i geoinformacijama došlo do naglog razvoja, pa tako i do savim novih pojmova kojih prije nije bilo.

Upravo to je bio razlog da su kolege profesori Nedjeljko Frančula i Miljenko Lapaine predložili 1995. godine našoj Državnoj geodetskoj upravi pilot-projekt izrade *Geodetskog rječnika*. Oni su tim pilot-projektom trebali utvrditi i istražiti probleme koji se susreću pri središnjem jezičnom radu, kako bi se poslije mogao pokrenuti mnogo opsežniji projekt – izrade višesveščanog i višejezičnog rječnika.

Autori su započeli rad na rječniku 1996. godine, a predviđalo se da će on trajati tri godine. Međutim, rad se zbog složenosti i raznorodnosti materije odužio, ali i zbog velikog broja suradnika, uglavnom nastavnika Geodetskog fakulteta, kao i određenog broja suradnika izvan Geodetskog fakulteta. Tako je rukopis Rječnika predan Državnoj geodetskoj upravi 2003. godine.

Bez obzira na to što su autori predali rukopis Geodetskog rječnika Državnoj geodetskoj upravi, oni su nastavili rad na stručnoj terminologiji. Svakom je razumljivo da u takvom radu, posebice u ovo vrijeme rapidnog razvoja znanja i sve novijih tehnologija, nema kraja, pa tako i rad na rječniku je zahtijevao permanentno prihvaćanje sve novijih pojmova i stručnih izraza.

Upravo primjena sve novijih tehnologija dovela je do znatnih promjena u geodeziji pa je tako došlo i do promjene nastavnih planova i programa na Geodetskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Naime, tako se više ne studira samo geodezija, nego geodezija i geoinformatika. U tom smislu promijenjen je i prvotni naslov rukopisa *Geodetski rječnik* u *Geodetsko-geoinformatički rječnik*. Zbog toga su autori njegov sadržaj morali dopuniti na odgovarajući način i novim pojmovima.

U rječniku je obrađeno 4200 hrvatskih termina, a i dati su za većinu njih izrazi na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku.

Sva područja geodezije i geoinformatike nisu jednako detaljno obrađena jer za neka područja priređivači (autori) nisu mogli naći stručnjake koji bi bili spremni surađivati u izradi rječnika. Naime, rad na pisanju rječnika zahtijeva veliko stručno znanje, znanje jednostavnog izražavanja najsloženije materije, ali i znanje različitih izraza na raznim jezicima.

U budućnosti svaka grana geodezije i srodnih znanosti morat će izraditi svoje rječnike polazeći od ovog Geodetsko-geoinformatičkog rječnika. Zbog toga razloga može se prezentirani rječnik smatrati temeljnim za geodeziju i geoinformatiku.

Za usporedbu spomenimo da su njemački geodeti još 1971. godine izradili svoj geodetski rječnik u 18 knjiga (svezaka). Također, oni posljednjih godina izrađuju novo izdanje toga rječnika i većina svezaka već je objavljena.

Tako oni imaju sljedeće sveske:

Svezak 1. Teorija pogrešaka, račun izjednačenja i matematička statistika

Svezak 2. Izmjera Zemlje

Svezak 3. Osnovi izmjere

Svezak 4. Katastarska izmjera i katastar nekretnina

Svezak 5. Geodetski instrumenti

Svezak 6. Topografija

Svezak 7. Fotogrametrija i daljinska istraživanja

Svezak 8. Kartografija

- Svezak 9. Fotografija
- Svezak 10. Inženjerska geodezija
- Svezak 11. Hidrografska mjerenja
- Svezak 12. Rudarstvo
- Svezak 13. Procjena zemljišnih čestica
- Svezak 14. Komasaacija
- Svezak 15. Planiranje gradova, uređenje prostora
- Svezak 16. Obrada podataka, automatizacija
- Svezak 17. Općenito.

Na kraju se predviđa ukupni registar naziva na njemačkom, engleskom i francuskom jeziku.

Svaki svezak ima u prosjeku po 200 stranica, tako da se može reći da su to knjige. Osobno sam se iznenadio kad sam vidio da nema posebno sveska o satelitskoj geodeziji i primjeni satelitskih pozicijskih sustava GPS-a i GLONASS-a.

Nijemci nam moraju biti uzor pa tako ovaj Geodetsko-geoinformatički rječnik treba biti temeljna osnova na koju se moraju razgranati rječnici iz specijalnih područja geodezije i geoinformacija.

Svakako da će se u bliskoj budućnosti morati poduzeti i koraci da se ovaj rječnik prenese na Internet, te tako osuvremeni medij na kojem se on nalazi pohranjen i na taj način omogućiti što jednostavniju dostupnost širokom krugu korisnika.

Svima glavnim suradnicima, suradnicima, a posebice autorima (priređivačima) Geodetsko-geoinformatičkog rječnika prof. emeritusu Nedjeljku Frančuli i prof. dr. sc. Miljenku Lapaine mora se zahvaliti čitava naša geodetska javnost. Oni su pri tom uložili sve svoje veliko znanje i neizmjereno veliki trud u korist čitavog našeg društva.

Mora se obvezno zahvaliti i uredniku "Geodetsko-geoinformatičkog rječnika" kolegi Ivanu Landeku, dipl. ing., koji je ustrajno poticao rad na njegovom dovršenju i izdavanju.

Također svi hrvatski geodeti moraju zahvaliti i bivšem ravnatelju Državne geodetske uprave Republike Hrvatske Branimiru Gojčeti, dipl. ing., što je započeo taj značajni projekt izrade "Geodetskog rječnika". Međutim, ništa manje i sadašnjem ravnatelju DGU RH prof. dr. sc. Željku Bačiću što je uspješno završio taj veliki projekt i omogućio izdavanje "Geodetsko-geoinformatičkog rječnika".

Miljenko Solarić

ŠUMARSKI LIST NA INTERNETU

Šumarski list – znanstveno, stručno i staleško glasilo Hrvatskoga šumarskog društva izlazi neprekidno već sto trideset i dvije godine. Prva cjelovita računalno podržana i internetski prezentirana bibliografija izradena je 2005. godine. Sljedeći korak učinjen je početkom 2007. kada je nabavljena potrebna oprema, razrađen tehnološki postupak i kada se pristupilo digitalizaciji cjelokupne građe objavljene na stranicama časopisa. Skenirano je 75 356 stranica, a prepoznavanje tekstova, njihovo pohranjivanje i generiranje digitalne forme časopisa obavljeno je programom Abby Finereader. Ručna dorada nije urađena jer bi zahtijevala iznimno mnogo vremena pa treba računati i s izvjesnim pogreškama. Časopis je u formatu PDF dostupan na adresi <http://sumlist.sumari.hr> (slika 1). Treba naglasiti da se na ekranu vidi skenirani tekst ispod kojeg je i digitalni tekst koji se ne vidi, ali se koristi pri pretraživanju i drugim računalnim operacijama.

Pretraživanje je moguće preko brojeva časopisa, autora, naslova članaka i ključnih riječi, ali i preko bilo koje riječi iz cjelokupnog teksta. Sva građa može se slobodno koristiti uz navođenje izvora. Upotreba u komercijalne svrhe nije dopuštena bez dozvole izdavača.